

N y i l a t k o z a t .

Alulírott ~~Dr~~ Nemes Zsigmond budapesti ügyvéd, V. Bajcsy-Zsilinszky Endre uoca 16. sz. a. lakos a Budapesti közműves és közfuragómeztetek ipartestületénél működő igazelőbizottság előtt igazelő eljárás alá vont Gerenday Antal közfuragómeztet urra vonatkozólag az alábbi nyilatkozatot teszem.

Gerenday Antal urat kora ifjúságától ismerem. Vele hosszú évek óta állandó és élénk összeköttetésben állottam és alkalmas volt ugysis, mint a cég, ugysis mint a család ügyvédjének, de ugysis, mint a sűrűkőszítők és sűrűkőkereskedők országos szövetségének ügyészének egyéniségét kiismerni, magánemberi és politikai felfogásának minden mezzanatába behatolni. Nyugodt lelkiismerettel állithatom, hogy minden tevékenysége és magatartása és a politikai helyzetéről vallott változatlan felfogása teljes mértékben megfelel azon kívánalmaknak, amelyek a demokratikus népi magyarországi megbízható, jó polgárától elvárhat. Gerenday Antal ur minden faji és társadalmi elfogultságtól mentes felfogását mindenkor nyíltan hangzottatta, ezekért -ha kellett- kiállt és soha meg nem tántorodott sem hajlamból, sem rábeszélése, sem érdekből, sem fenyegető veszélytől való féltelmében.

Csak a legutóbbi időkre vonatkozó példákra hivatkozom, mikor rémutatek néhány bizonyítókra:

1. Gerenday Antal ur a vezetése alatt álló sűrűkőszítők és sűrűkőkereskedők országos szövetségének el, őke a hozzá az értelmiségi munkanélküliség kormánybiztosától érkezett felhívást kijátszva megtartott engemet, a sűrű ügyvést ebben az ál-

állásban olyképpen, hogy az arányszám érdekében növelegsen egy üzleti tiszviselőjének szerepet adott.

2. 1944. januárjában, mikor a kormányzat az egyesületek fennmaradását attól tette függővé, hogy a vezetőségben megfelelő számban vannak-e a kerestények, gondoskodott a vezetőségnek szükséges behelyettesítéséről.

3. 1944. márciusában ügyési állásomról a változott időkre való hivatkozással lemondttam. A lemondást ő följére tette azsal, ha az ügyben nem lesz vizsgálat, akkor nem veszi figyelembe, ha és csak akkor mutatja fel, ha ennek szüksége lesz.

4. A tagok megfelelő faji aránya kellett az egyesület fennmaradásához. Gondoskodott, hogy ez az arány bizonyos pótlásokkal meg legyen.

5. A kormány elrendelte a csillágviselést. Gerenday Antal ur megjelent nálam, a legnagyobb megbetránkozásának adott kifejezést és rá akart beszélni, hogy csillagosan karentegva járjam vele végig a Kossuth Lajos utcát, ahol tudvalevőleg a Gestapo székháza volt.

6. Mikor a zsidók kötelesek voltak vagyonukat bejelenteni, önként jelent meg nálam, felajánlotta bármilyen szolgálatát és megörzés végett átvette tőlem lányom kelnyegőjét és értékes ékszereimet.

7. A nemzeti gottóban felker tetett egyik alkalmazottjával és élelmet küldött. Ezt több ízben megismételte és hogy mást nem kaptam az ő révén, annak oka abban van, mert idevonnatkozó kérdéseire közöltem, hogy egyébre nincs szükségem.

8. He még ezt megelőzőleg közölte velem, hogy hajlandó

a zsidó kartársak értékesebb köveit a beszelgáltatás elői tele-
pón díjtalanul tárolni addig, míg az idők azok elvitetőit lehetővé
teszi. Megbizett, hogy ezt közöljem a zsidó cégekkel és én ennek
a megbízatásomnak eleget is tettem. De tudomásom van arról is,
hogy később önként vállalkozott zsidó pénzek és értékek meg-
őrzésére és nem egy kartársai el nem muló hájával gondol arra,
ahogy őt a gettóban élelemmel és dehályneművel segítse.

Mind ezekből világos lenne minden további bizonyítók
nőikül is Gerenday Antal éles nyilas és németellenessége. De erre
nekem egyéb közvetlenkék és főkre nem magyarázható bizonyítókaim
is vannak. Ezekben a megbeszélésekben, amelyeket alkalomszerűen,
de nem ritkán Gerenday Antal úrral folytathattam. A legnevetőbb
hangon nyilatkozott a nyilas és fanatista gazdaságak ellen és hő-
vágya volt, hogy a háberu a németek legyőzésével - amiben egy per-
cig sem kételkedett - mentől hamarabb fejeződjék be, hogy eltakar-
kardjanak innen az országot megrentő németek és kiirtassanak
az ő galád csatlósai a nyilasok.

Minden nyilatkozata és minden ténykedése kétségtelen-
né tették álláspontjának őszinteségét. Az a látszólagos ellentét,
amely a cég Baross szövetségi tagságában mutatkozott, a beavatot-
tat nem tévesztette meg. Tudtam, mert erről több ízben volt közöt-
tünk szó arról, hogy ez a tagság sehogyan sem felel meg iszlésének.
A Baross szövetség ténykedését egyenesen végzetesen káromnak tar-
totta az országra. Hogy onnan mégis ki nem lépett, ennek magya-
rázata a következő:

A Baross szövetség tagjai közé még néha Gerenday
Béla vétette fel a céget. Maga Gerenday Béla sem járhatott sokat
a szövetségbe még akkor sem, mikor ennek működése a későbbi ve-
szélyeket nem rejtette magában. Személyi kétség, hogy a későbbi

Baross szövetséggel Gerenday Béla sem azonosította volna magát. Gerenday Antal pedig, bármennyire is távol állt tőle a szövetség, atyja iránti tisztelgésből nem léptette ki onnan a céget. De a szövetségben soha meg nem fordult, működésében soha meg nem vett részt és minden támogatása abban nyilvánult meg, hogy a tagdíjat a cég tovább fizette. Igazán, a cég és nem Gerenday Antal saját személyében. De jöttek azok az idők, amikor a Baross szövetség működése már nemcsak antiptikus volt Gerenday Antal előtt, hanem látta annak minden fűszelyét. Ekkor kétféle elhátrozás között kellett választania. Kilép és ezzel magára tereli a figyelmet, nem használ magának és árt azoknak, akiket így, mint a Baross szövetség névleges tagja, gyűmtlenül segíthetett. Vagy nem lép ki és ebben az esetben könnyebb lesz neki titokban azt a segítő munkát teljesíteni melyet az elnyomottak érdekében háris álarca alatt meg lehet tenni. Gerenday Antal az utóbbit választotta és hogy az eredmények mutatják, így cselekedett helyesen.

Nyugodt lelkiismerettel vallomást tucan, hogy Gerenday Antal ur cselekedetei kifogástalanok, magatartása mindenkor egy szebb, megértőbb, demokratikus Magyarország érdekeit szolgálta.

Világközvetlen hajlandó vagyok személyes kihallgatással bármely hatóság előtt megvédeni.

Budapest 1945. június 11.

Budapest Főváros Levéltára